

W.A. Scholten

De invloedrijke industrieel en naamgever van het door de Tweede Wereldoorlog beruchte W.A. Scholtenhuis in de stad Groningen is zijn carrière begonnen in de omgeving van Zutphen. De domineeszoon Willem Albert Scholten wordt op 6 oktober 1819 in Loenen geboren. Zijn schooltijd brengt hij door in Zutphen, waar familie van hem woont. Van hieruit onderneemt hij, net achttien jaar, verscheidene tochten te voet en als 'lifter' op karren, naar onder meer Duitsland, waar hij de bewerking leert kennen van stro en aardappelen om er verfstoffen, lijn en karton van te maken.

In Tonden, in de keuken van het huis van zijn oom, begint hij in 1838 met het maken van aardappelzetmeel. Met behulp van een rasp en een wastrommel verwerkt hij samen met één knecht per dag 350 kg aardappelen. Hij verplaatst zijn werkzaamheden naar een fabrieksgebouw in Warnsveld, aan de oever van de Berkel. Mede door brand in dit pand én de grotere beschikbaarheid van aardappelen verplaatst hij zijn activiteiten naar Foxhol in de Groninger Veenkoloniën. Zijn eerste fabriek daar geeft hij de naam *Tonden*. Zijn bedrijf wordt een wereldconcern, met 28 fabrieken in verscheidene landen, dat tot 1978 zelfstandig heeft bestaan.

De mislukte overval op de jonge Scholten ergens in Duitsland, olieverf van Herman van der Worp. (fotoarchief Veenkoloniaal Museum Veendam)

Scholten laat zijn leven vastleggen door de schrijver A. Winkler Prins, onder de titel *Willem Albert Scholten, herinneringen uit het leven van een industrieel*; de biografie verschijnt in zijn overlijdensjaar 1892. Daarnaast geeft hij elf kunstschilders opdracht momenten uit zijn leven vast te leggen op een schilderij. Onder hen de Zutphense schilders Willem en Herman van der Worp. Eerstgenoemde krijgt de opdracht om de fabriek in Warnsveld vast te leggen. Herman maakt een schilderij waarin een poging tot beroving tijdens een van de Duitse tochten van de jonge Scholten is vastgelegd. De overval mislukt doordat Scholten een pistool bij zich heeft en dat op de rover richt, onder het uitspreken van de woorden 'Sta, bliksem!' Dit schilderij krijgt de naam *Sta* en bevindt zich in de collectie van het Veenkoloniaal Museum in Veendam.

(Peter Kooij)

Bron/Literatuur

- Informatiebord, Het Rottink, Tonden.
- Gert Banis, Peter Kooij, Zeno Kolks, *H.W. van der Worp (1849-1941) Met fotografisch oog geschilderd*, Delden 2012.